

Kern / 3495 (1-16)

552

2
D E
D I A R R H O E A,

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,
QUAM
C O N S E N S U
GRATIOSAE FACULTATIS MEDICAE
P R O
CONSEQUENDIS SUMMIS
I N
M E D I C I N A E T C H I R U R G I A
H O N O R I B U S
E R U D I T O R U M E X A M I N I
S U B M I T T I T

A U C T O R
FRIDERICUS WILHELMUS ZAHL,
BEROLINENSIS,
SOCIET. SYDENH. HALENS. SOCIUS.

H A L A E,
I N O F F I C I N A B A T H E A N A .

DE
O I A R R H O E A

LIBRARIUS

LIBRARIUS

LIBRARIUS

LIBRARIUS

LIBRARIUS

LIBRARIUS

V I R O
ILLUSTRI ET EXPERIENTISSIMO
D O M I N O
ERNESTO LUDOVICO
HEIM,
MEDICINAE DOCTORI,
SERENISSIMI BORUSSORUM REGIS
A CONSILIIS AULICIS,
ET CELESTISSIMI REGII
PRINCIPIS FERDINANDI
ARCHIATRO

H A S C E
STUDIORUM ACADEMICORUM
PRIMITIAS

SAGRAS ESSE VULT

A U C T O R .

§. I.

Quam definitionem diarrhoeae medici afferre solent, ita fere absolvitur, ut illam et nimiam et justo magis fluxam alvum esse describant*). Hinc et Ill. BOERHAAVIUS **) pituitam, lympham, gluten, pus, ichorem, sanguinemque e naribus, ore, faucibus, oesophago, ventriculo, jecinore, vesica fellea, pancreate, canale intestinorum et mesenterio

*) CULLEN Anfangsgründe der praktischen Arzneykunst, Leipzig 1789. T. 3. p. 533.

**) van SWIETEN Com. T. II. p. 377.

profluentem, diarrhoeae materiam esse contendit. Plures eorum, quae ano evacuantur differentias habet cel. LAMBSMA *).

Verumenimvero si, quae diximus, omnia ad diarrhoeam referre placeat, ea prorsus species morbi esse nequibit. Est enim alvi dejectio plurium morborum symptoma, quam et hepatis ulcera, et pancreatis bilisque secretio nimia, etc. movere possunt. Omnes hi toto coelo diversi morbi ideo, quod dejectione alvi, tanquam symptomate communi, afficiuntur, minime pro uno sibi simili morbo (pro specie) haberi possunt, nisi omnem pathologiam difficultatibus absurdis labyrinthoque inextricabili implicare velimus.

Quare alvi frequentior dejectio haud specifica morbi differentia, sed tantummodo signum plurium morbi specierum exhibebit. Sed ubi morbus rite definiendus est, non signa, sed ipsam morbi conditionem proferes.

*) Ventris fluxus multiplex. Amstaelod. 1756.

Quod vero signum diarrhoeae indicavimus, (scilicet alvi dejectio frequentior) non unius speciei morborum signum est, sed plurium. Ipsum scilicet alvi dejectum, in sedibus appa-rens, res est externa, quae morbus esse nequit.

Diarrhoeae peculiaris morbosa corporis humani conditio subjaceat oportet, quae tanquam status internus ipse morbus est habendus, cujus alvi dejectio est symptoma. At, ut docemur *), sine morbo ipso symptomata esse nequeunt.

Quamobrem axiomate nostro freti spe-ciem morbi ex organo aegrotante, ejusque genus ex ipsa aegrotationis natura determi-namus.

Igitur pro nostro divisionis fundamento, diarrhoea est actio excedens vasorum exhalantium tubi intestinalis, con-juncta cum aucto motu peristaltico.

*) Reils Archiv 3. B. p. 124.

Partes aegrotae igitur sunt; vasa exhalantia intestinorum et fibrae musculares. Primaria autem morbi sedes in vasis exhalantibus esse, et fibrae musculares postea demum a lymphâ in tractum intestinorum effusa ad majorem activitatem excitari videntur. LAMBSMA *) hunc morbum vocat ventris fluxum aquosum. Quam vero in hoc morbo vasa lymphatica rationem sequantur, ignotum est. Potest quis tempore matutino decem et plures libras fontis medicati bibere sine omni diarrhoea, cum omnis aqua resorbeatur et percutem et urinam abeat **). Quare, an in diarrhoea vasa resorbentia nihil resorbeant, an vero tantum exhaletur, quantum vel in optima resorptione a vasis lymphaticis resorberi nequeat, vel denique motus inversus vasorum lymphaticorum ad DARVINIUM adsit, decidere non audemus.

*) L. c. p. 67.

***) LAMBSMA L. c. p. 200.

§. 2.

Symptomata.

Diarrhoeae multa enumerari solent symptomata, quae vero eidem omnino attribienda non sunt. Ego quidem huc modo proprios et específicos refero effectus status morborum supra explicati.

Excedente vasorum exhalantium efficacia nimium lymphae in canalem intestinorum exhalatur. Lympha igitur et serum unica est materia, quae in diarrhoea evacuat. Ergo diarrhoeae una materia. Excrementa ab initio in canale adhuc residentia, diluuntur simulque effluunt, quae conditio diarrhoea stercoracea audit. Stercore evacuato, lympha sola profluit, et diarrhoea aquosa dicitur. Morbo sic continuato etiam glandulae canalibus intestinorum simul afficiuntur, et subsequentes fedes mucum seu pituitam, ut fumto laxante fieri solet, secum ferunt. Hoc autem casu diarrhoea jam est morbus compositus. Perpetuo in sanis hominibus

liquor exhalatur in cavum intestinorum, sed modicus, qui succus gastricus et entericus dicitur. In diarrhoea haec exhalatio est naturali fortior, cum morbus sit quasi sudatio canalis intestinorum, perspiratio inversa. Qua de causa etiam facile ex transpiratione cutis suppressa oritur. Hi liquores in aegritudine vel excedente vel deficiente copia fecernuntur. In casu priori oritur diarrhoea, in posteriori alvus dura, obstructa. Igitur et jubentur illi, qui alvo dura laborant, una hora solito maturius surgere e lecto, quia eo tempore transpiratio peripherica ad canallem intestinorum vertitur et faciliores sedes efficit.

In magno morbi gradu et violento exhalantium vaporum actione, vel in horum paralyfi, succi crassiores, lympa, fibra sanguinis, immo et globuli rubri (cruor) simul effunduntur, et secreta materia coloris cinerei est. (Diarrhoea cinerea Belgarum.) *). Hicce

*) LAMBSMA l. c. p. 69.

status varietas est diarrhoeae longe pejor illa, et non raro mortem affert. Occurrit facile in regionibus terrae paludosis. Diarrhoea pura et simplex tanquam sequela aucti motus peristaltici, dolore caret et tenesmo. Interdum quidem borborygmi et murmura intesti-
norum audiuntur, et in regione umbilicali leves dolores sentiuntur ante sedes.

Effectus diarrhoeae absolvuntur partim violentis partium affectarum actionibus, quibus vis vitalis omnino, et cumprimis illa partium affectarum consumitur, partim jactura lymphae. Totum corpus extenuatur, tempora concidunt, oculi subsident, genae flaccescunt, pulsus minuitur ac debilitatur, calor evanescit, aeger sitit perpetuo, et animi deliquia et convulsiones postremo mors excipit.

§. 3.

C a u s s a e.

Causa proxima hujus morbi est irritabilitatis excessus in arteriis fecernentibus,

quo simul aequilibrium virium in fibris muscularibus intestinorum turbatum est.

Causae remotae non semper innotescunt: sunt vel absolute vel relative externae, perdurant vel cessaverunt. Quo referuntur;

a) frigoris admotio et suppressa transpirationis; hinc in suppuratione variolarum confluentium diarrhoea tam facile oriri solet. Diarrhoea pituitosa chronica in Indiis orientalibus a suppressione transpirationis praecipue oritur, et tempore pluvioso vel per earum terrarum hiemem communissima est. Obit homines omnis aetatis et conditionis, et plures saepe menses immo et annos continuatur.

b) laxantia et mitiora et graviora in intestina illata, rheum, jalappa, folia fennae, una verbo omnia ea purgantia, quae materia medica enumerat. Porro

dulcia, mel, manna, fructus horaei
 varii, poma in genere. Denique ve-
 nena saltim ea, quae caustica quadam
 acrimonia foeta, corpori humano no-
 cent,

c) vermes, colluvies verminosa, faeces
 intestinorum a cibis male digestis,

d) morbi aliorum organorum, qui tam-
 quam causae morbosae in canalem inte-
 stinorum agunt; e. g. cholepöesis he-
 patitis, hepatitis, nimia secretio salivae
 in pancreate, nimia secretio mucii in
 glandulis intestinorum,

e) constitutio epidemica: nam certis
 temporibus diarrhoeae epidemicae graf-
 santur. Causae endemicae: e. g. aqua
 Parisiis ab advenis hausta; qui casus ab
 usu aquae inconfuetae et aliis locis cer-
 nuntur e. g. Londini, Amstaelodami, et
 imprimis in Indiis orientalibus *).

*) LAMESMA p. 226.

f) in febribus tandem compositis organorum consensus saepius diarrhoeam producit, cujus rei rationem explicare non possumus. Ista diarrhoea vel critica est vel symptomatica. Occurrit praecipue in febribus autumnalibus. Item capitis laesiones, difficilis infantum dentitio, nephralgia, nephritis et alii morbi diarrhoeam movent.

§. 4.

Diarrhoea ad triplex genus refertur, seu triplicem habet characterem, synocha e, typhi et paralyseos. Cum vero neque vasa canalis intestinorum, neque ea, quae evacuant, nostris sensibus immediate et mere pateant, haud adeo pronum est, characterem ipsum agnoscere, et character praecipue per constitutionem reliquorum organorum detegendus est.

Synocha diarrhoea. Irritabilitas arteriarum exhalantium canalis intestinorum

exaltata, nec ipsarum energia neque contractilitas debilitata est; hinc tenuem tantummodo et feerosam materiam transmittunt. In nisu tamen violentiori aliquid etiam sanguinis potest transfundi. Vires vitales omnino firmae justaeque sunt. Oritur una cum aliis febribus, inflammatorio caractere praeditis. Conjuncta est cum calore, congestione sanguinis ad abdomen, cum dolore majori vel minori, nascitur a sanguinis fluxu suppresso.

Character inflammatorius est vel levis, et hoc est quod diarrhoeam simplicem, benignam vocare solemus, vel fortis. Abdomen fervet et solito magis tensum est, scrobiculus cordis ad tactum, quem male fert, dolet; evacuationes nisu quodam peraguntur et canalis intestinorum fortiter contrahitur.

Typhus diarrhoea. Irritabilitas vasorum exhalantium exaltata est, sed ipsorum vis muscularis debilitata, quo in casu lymphae crassior et magis cruda, materia coloris cinerei a sanguine exsudato fecernitur, orificiis

vaforum relaxatis. Nascitur post diarrhoeam vel dysenteriam diurnam praegressam, in consortio aliarum febrium eodem caractere praeditarum; profratis viribus vitalibus. Vis, qua fiunt excretiones, valde debilis est.

Paralyfis diarrhoea, (diarrhoea colligativa). Utraque vis vitalis vaforum exhalantium debilitata est, oscula arteriarum quasi inertia patent, et omnia facile transmittunt. Materia secreta tetro colore est et odore. Juncta incedit aliis paralyfibus, resolutione spineteris ani, et meteorismø sine dolore, sedes prodeunt nigrae, sic dictae sphacelosae. Fusca, spumosa, nigrescens, oleosa et summopere foetida secedit materia. Non est originaria; in eaque vires semper magis magisque subsident. Est sine dolore et aeger sui conscius saepe non est. Meteorismus in hac diarrhoea non solum manet, verum et adaugetur. In febribus malignis, in phthisi et ascite confusmata, a dysenteria longa, abusu purgantium suboritur. Saepe est involuntaria
excre-

excretio, quam comitantur borborygmi, qui sonum mortuorum intestinorum aqua elutorum referunt.

§. 5.

Prognosis diarrhoeae sequitur,

- 1) Characterem morbi; in synocha diarrhoeae prognosis melior est, quam in typho, quia nobis semper sunt remedia aegrum debilitandi. Pessima est in paralyfi.
- 2) Durationem morbi; recens enim diarrhoea facilius tollitur, quam quae jam diu duravit. In hac enim plerumque habitus jam est ortus, difficulter suprimendus.
- 3) Causas remotas; si enim hae sublatae sunt faciles, ipsa quoque diarrhoea est facile sanabilis; e. c. refrigeratio, usus ciborum refrigerantium, in-

gesta acria. In omni diarrhoea, cujus
causae remotae morbi corporis chronici
sunt, prognos mala est.

- 4) Constitutionem aegri; homines
valde debiles, vel justo magis irritabiles,
difficilius sanantur, quam homines ro-
busti et fortes. Sequitur et aeta-
tem; nam senes decrepitique homi-
nes facilius diarrhoea opprimuntur,
quam juniores et aetatis integrae.
- 5) Compositiones cum aliis aegritudi-
nibus; hoc vero in casu generaliter
nihil determinari potest, sed prognos
sequitur eos morbos, quibus adjuncta
est. Phthisis dubia et incipiens a diar-
rhoea accedente in consummatam mu-
tatur.
- 6) Prognos generatim melior est diar-
rhoeae idiopathicae quam symp-
tomatica; e. c. diarrhoea a refrige-
ratione orta facilius tollitur, quam quae
a phthisi mota est.

- 7) Denique prognos speciem morbi sequitur; diarrhoea ad illos morbos referenda est, qui aegrotos maxime debilitant, et propter hoc ipsum maligna aegritudo est. Crebrioribus evacuationibus aegro nimium humorum subtrahitur, praeterea digestio ciborum et resorptio chyli male peragitur ob nimis celerem canalis intestinalis motum, corporique nutrimentum sibi necessarium subtrahitur.

Fufius de prognosi diarrhoeae egit LAMBSMA
l. c. p. 231 - 241.

§. 6.

In medenda diarrhoea sequentes statuimus indicationes; ut

- 1) Causae remotae tollantur.
- 2) Quibus sublatis, vel agere desinentibus, vel incurabilibus, causa morbi proxima et quidem respectu ad triplicem

B 2

diarrhoeae characterem habito, tollenda est.

- 3) Diarrhoeae compositionis, ejusdemque influxus in reliquas febres in totumque individuum accurata habeatur ratio.

§. 7.

Indicatio prima est, ut causa remota tollatur:

- a) Si diarrhoea, e. c. in febribus inflammatoriis, ab oxymelle, nimio acidorum usu, a pomis, nitro vel aliis salibus, a tepidis mucilaginosisque potionibus etc. orta est, ea omnia omittantur, aegro potio ex similagine tosta exhibeatur; potio cretacea, ubi acrimonia acida causa est; simul transpiratio, quantum fieri potest, conservetur.
- b) Cum autem applicatio frigoris causa diarrhoeae est, vel provenit a linteis madentibus, a sudore, a relicto justo crebrius lecto etc., humores magis ad

cutem reducendi sunt. Ad hunc finem et interna profunt et externa remedia: interne dari utiliter possunt infusum florum sambuci, pulvis doveri, opium, camphora et alia hujus generis. Egregia quoque compositio est ex camphora, opio, tartaro emetico et mercurio dulci. Externe autem applicentur calores sicci, e. c. indusia ex pannis laneis, bracceae ex eadem materia, sacculi furfuribus calidis pleni, abdomini impositi etc.

- c) Ubi vero vermes et colluvies verminosa, vel faeces intestinorum, ab cibis male digestis, in canale intestinorum diarrhoeam moverunt; haec quidem cuncta eliminantur, et quidem prouti turgescunt. Emeticum juvat ubi vomituritio, ructus ingratus et generatim turgescencia ad partes superiores adest. Maxime in hoc casu ipecacuana proderit, nam tartarus emeticus justo facilius sedes movet. Solet ejusmodi emeticum diarrhoeam sistere, et remotione caussae ipsius, et

derivatione efficaciae virium vitalium ad aliam partem.

Si autem faeces deorsum turgescunt; causam adesse oportet, quare per ipsam diarrhoeam haud evacuentur. Ea vero potest latere (maximamque partem et latet) in spasmis. Hi vero dolore colico, tenesmo aliisque spasticis symptomatibus prodi solent. Quo casu spasmi temperentur, sedativa exhibeantur, e. c. opium cum aqua chamomillae, olea pinguis, oleum amygdalarum dulcium, oleum ricini; abdomini cataplasmata ex herba cicutae, hyosciami, femine lini imponantur, et clysmata similia applicentur; immo et lenia ecoprotica cum ejusmodi sedativis combinentur et optimo cum successu adhibeantur, ut anima rhei, aqua flor. chamomillae, ipecacuna cum opio.

Amplius causa, quare sordes in diarrhoea non evacuantur, afferri solet, nempe immobilitas fordium. Si

vero immobiles non sunt a spasmis, me hanc rationem haud capere confiteor: nam certe non possunt esse agglutinatae. Solet tamen in hoc casu sal ammoniacum commendari, quod fordes solvere perhibetur.

Si vero vermes diarrhoeam movent, hi vel anthelminticis expellendi, vel pro tempore sopiendi sunt, si scilicet ipsa expulsio eorum locum impraesentiarum habere nequit, et anthelmintica contraindicantur.

- d) Materiae tandem, per morbos aliorum organorum in canale intestinali generatae, vel in eundem effusae, illum male afficere possunt. Quo pertinet imprimis nimia pancreatis, jecinoris et glandularum mucipararum secretio, ex qua nonnumquam diarrhoeae moventur. Hoc quidem in casu statim in limine diarrhoea fisti non debet, nam materiae praeternaturales prius sunt educendae. Igitur morbus idiopathicus, qui diarrhoeam

effecit, primo temperandus, videndumque est, ne diarrhoea sit fortior, quam remotio materiaram id postulat. Nam et iusto majorem ciere possunt diarrhoeam. Dolendum vero, quod diagnosis horum casuum tam intricata sit. Verum de his morbis infra fufius loquimur.

§. 8.

Indicatio secunda.

Causis remotis vel sublatis, vel absentibus, vel non cognoscendis, vel haud tollendis, in diarrhoeae perdurantis causam proximam agendum erit, et quidem relative ad triplicem ipsius characterem.

In diarrhoea, *synochae* natura praedita, usus irritantium et calidorum, emeticorum, drastieorum purgantium, aromatum et aliarum hujus generis rerum, facile damna inferre potest, quia nova eorum irritatione, quam movent, simplex diarrhoea in enteritidem converti potest.

In diarrhoea mitiori hujus naturae mucilaginoſa tententur, quibus character inflammatorius et aucta irritabilitas mitigentur. Quamobrem decoctum hordei et orizae detur, vel panis biscoctus aut ſimilagineus, aqua fervente infuſus, decoctum album SYDENHAMI, altheae, lichenis islandici etc. exhibeatur. Huc etiam pertinent craſſiores mucilagines, ut mucilago gummi arabici, ſalep, tragacanthae gummi, ichthyocollae, gelatina pedum vitulinorum. Quidam et lac recens tractum commendant.

Egregium quoque uſum praefant clysmata ex his remediis compoſita, e. c. ex amylo cum laudani guttis ſexaginta. Clysmata ſint parva, ad ſummum quatuor vel ſex unciarum, ne volumine mœx excitum moliantur. GRANT *) etiam amyllum pulveriſatum interne ſumi jubet ſimulque clyſma ex theriaca, therebinthina, vitello ovorum et lacte exhibet.

*) l. c. T. 2. p. 327.

℞. Theriac. andr. unc. ℞.

Therebinth dr. ij.

Vitell. ovor. unc. j.

solve et adde

Lac. recent. unc. v.

M. D.

Interdum et olea pingua in hoc morbo usum praestant, e. g. oleum amygdalarum, vel olivarum album, quod diarrhoeas et dysenterias supprimit, nec non juscula ex carne vervecum parata, quibus tamquam remedium domesticum populus utitur, licet posterioris loco alia sint et longe tutiora.

Externe vel panni lanei, vel vesica lacte repleta, vel cataplasmata tepida ventri imponuntur, praetereaque clysmata ex chamomillis, mucilagine avenae, floribus sambuci cum tantillo opii dantur; interne autem lenia sedativa applicantur, e. c. flor. samb., chammom., meliss., cum vel sine aliquot laudani guttis.

Quae remedia cum non sufficiant, ad terras absorbentes, cretam et testas concha-

rum, quae ratione ignota irritabilitatem canalium intestinorum sedant et mitigant, est recurrendum. Anglorum solitum contra diarrhoeas remedium est potio cretacea ;

℞. Cret. ppt. unc. ℥.

Gum. arab dr. j.

Aquae comm. unc. xxiv.

coq.

ad reman. unc. xx.

adde

Nuc. mosch. dr. ℥. aut

Aquae. nuc. mosch. spirt. unc. j.

Sach. alb. unc. ij.

M. D. S. Uncia una pro dosi sumatur.

Etiam singulis bihoriis drachma dimidia ad drachmam unam concharum cum aliquot camphorae granis et nucis moschatae dari possunt. Qua via pergendum erit, dum diarrhoea desinat. Quodsi vero iusto citius obstruatur, vel biliosas foeces adhuc in corpore remanentes secum habeat, singulis duabus horis cremor tartari et creta vel conchae

alternatim danda sunt *). Haec remedia fere semper in omnibus diarrhoeae simplicis casibus sufficiunt.

Si vero character inflammatorius vehementior est, et congeffionis sanguinis ad canalem intestinorum haud obscura signa monstrantur, venaesectio statim instituat, quam excipiat balneum tepidum, a balneo dosis opii. SYDENHAM **) hujusmodi diarrhoearum facit mentionem, quas venaesectionibus, decocto hordei et sero lactis feliciter curavit. Infractâ hac methodo aegritudinis violentia, tractari illam oportebit remediis supra laudatis. Irritantia hic fere semper nocent, tam cathartica, quam calidiora remedia, quae diarrhoeam suffocant.

In diarrhoea, typhi caractere notata, superiora remedia profunt parum, immo exasperant diarrhoeam: nam in typho remedia magis roborantia erunt applicanda.

*) WEDEKINDS Aufsätze.

**) l. c. T. I. p. 102. 103. 99. 122.

In hoc casu praeclaram opem praestat arnica quam COLLINUS et STOLL commendarunt. Datur pulvis radice hujus, quater in die drachma dimidia ad drachmam unam, vel solus, vel addita portione nucis moschatae et opii. Hoc remedium fere intra viginti quatuor horas morbum tollit. Solet etiam frequenti formula dari.

℞. Pulv. rad. arnic. unc. ℞.

Nuc. mosch. dr. ℞.

infunde et diger.

Aquae fontan. q. f.

Col. unc. vi.

adde

Gum. arab. dr. ij.

Laud. liq. Syd. Scr. ij.

M.D.S. Omni bihorio cochlear unum.

Insuper theriaca andromachi, quae aromatibus et opio componitur; cortex peruvianus et officinalis et ruber, vel solus vel opio junctus; cortex simarubae per se et cum aromatibus laudantur. Aromata exotica et imprimis

nuc moschata; refina flava *); femina adiow.;
vinum rubrum, cinnamomo infusum, ex sen-
tentia HUXHAMI **). Omnibus hisce reme-
diis pro rerum conditione plus minusve opii
additur.

Praeter dicta remedia amplius acidum
vitrioli, tormentillam, alumen, baccas
myrtilli, lysimach. purpur. ***) rad. columb.
terram catechu, G. kino, extract. lign. cam-
pech. etc. commendant.

℞. Vin hungar. opt. unc. ij.

Extr. lig. camp. unc. ℞.

M. D. S. Omni bihorio guttas sexaginta.

℞. Gum. kino unc. ℞.

Spiriti vin. gallic. unc. vj.

D. S. Omni bihorio cochlearia duo,

*) RÖMERS Annal. I. B. 3. St. 170,

**) l. c. Tom. II. p. 112.

***) HERZ Briefe an Aerzte.

Externe aeger est habendus in modico calore, cumprimis pedes et abdomen perpetuo, impositis abdomini facculis herbarum, caleant.

℞. Herbae chenopod. mexic.

Tanac. fol. crisp.

Monard aa unc. ij.

Raf. lig. fassafr. unc. ℞.

C. M. D. S. ad Sacculos;

℞. Theriac. an dr. unc. ℞.

D. S. alluto illita abdomini forma em-
plastrī imponitur.

℞. Gum: galban. unc. j.

Tincturae castor. q. s. ad solut;

fiat empl.

D. S. Abdomini imponendum;

℞. Ol. nuc. moschat. expr. unc. ij.

desfill. ruth.

lavend.

menth.

aneth aa Scr. j.

M. D. S. Unguentum abdomini infricandum.

Diarrhoea a paralyfi pessima, ex qua aeger raro salvatur. Cum vero paralyfis perfecta per omnemque intestinorum canalem extensa est, actum de aegroto esse videtur.

Remedia ad typhum commendata majoribus dosibus applicentur, ut aromata exotica, cinnamomum et nux moschata ad scrupulum unum p. dos., olea aetherea, aromata, aether vitrioli, vinum generosum, et spiritus vini, sachari et oryzae.

Externe utiliter rosmarinus, mentha, ruta, melissa, vino fervente vel spiritu vini infusis, abdomini imponuntur, aut oleis aromaticis abdomen perfricatur, aut idem vesicatoriis

torii excitatur, immo et clysmata ex substantiis aromaticis applicantur.

Quidam medici hoc in casu solent fomentationes frigidas commendare, imprimis meteorismo circa finem morbi exoriente; sed periculosum esse videtur hoc consilium. Nam si paralytis cum frigore conjungitur, his principium vitale, per se jam debilissimum, magis fere supprimi arbitror, et cum hucusque nondum satis monstratum sit, quibus casibus profuerint fomentationes, eas puto tantum ad diarrhoeam paralyticam cum calore abdominis aucto esse restringendas.

§. 9.

Indicatio tertiâ.

Diarrhoeæ compositionis cum aliis febrilibus et non febrilibus aegritudinibus, ut et istarum aegritudinum nexus causalis, influxus denique ejusdem in omnem oeconomium animale, accurata est habenda ratio.

Diarrhoeam, cum primis quae diu jam duravit, obstruere licet propter alius subito haud morbi periculum: natura enim, evacuationi jam adsueta, omnem subitam mutationem oeconomiae suae graviter fert.

Si post suffocatam diarrhoeam aegrotus bene se habet, si abdomen omni prorsus dolore liberatur, valetudinem omnino esse restitutam indicium est: ubi vero aeger inquietus anxiusque est, et durum abdomen, inflatum dolorificumque sentit, clysmatibus, lenibusque eccoproticis alvus iterum cienda est. Hoc et fit abdomine fricto, exercitio corporis, regimine diaphoretico, spec. theif. subaromat., ad congestionem humorum in abdomine dispellendam, et aequalem distributionem eorum efficiendam. Obstructiones a diarrhoea haud admittas.

In febre composita diarrhoeam obstruere fas haud est, si per eandem febris organorum nobiliorum sublata vel saltem mitigata est, si e. c. deliria, cephalalgia, symptomata prae-

cordiorum, affectio cordis et arteriarum per eam decrescunt: si diarrhoea est lenior; si vires organicae canalis intestinorum ab illa non periclitantur: si porro ea, quae necessario abire debent, evacuantur e. c. excrementa, bilis superflua; si reliqua symptomata bene conveniunt, pulsu se magis elevante, et aegro levamen per levem sudorem sentiente: si diarrhoea cum natura comitantis morbi convenit, cholopoesi, hepatititi, affectione pancreatis accedit, et tempore judicationis incidit. Hujusmodi diarrhoeae praeterea plurimum characterere synochae gaudent.

Ejusmodi diarrhoeae salutares, et si ipsarum effectus in reliquis febres est omnino sensibilis, criticae audiunt.

Hae diarrhoeae obstruendae non sunt, immo earum impedimenta tollenda potius, ipsaeque clysmatibus et eccoproticis adjuvandae, si sint forte justo debiliores.

Damnosae evadere possunt diarrhoeae febrium compositarum et intentione virium organicarum vasorum et muscularium fibrarum canalís intestinorum, et jactura humorum. Homo sanus a diarrhoea debilitatur, multo magis ergo aegrotus; quare et illa in febribus maximopere est metuenda. Hinc et germanici medici apprime timent, diarrhoeam in febribus compositis suppressere. Observatae sunt epidemiae, quibus aegrotantes moriebantur omnes, per diem plus quatuor vicibus alvo soluti.

Sunt autem noxiae diarrhoeae:

- 1) nimis fortes, quae nimios humores evacuant et vires organicas intestinorum graviter afficiendo, paralyses inferunt. Plus quater in die desiderare, nocuum.
- 2) nimis longae: tunc enim per temporis diuturnitatem id damni afferunt, quod sub conditione praecedentis momenti intentione dare solent.

- 3) nullum reliquarum febrium levamen afferentes, sed easdem augentes, viribus a quavis fede magis fidentibus.
- 4) diarrhoeae typhi, vel paralyseos characterē notatae.
- 5) humores sinceros, sanguinem, lympham tetram et mali coloris, viridemque materiam eliminantes.

Supereffet jam, ut indicarem rationem diarrhoeae in febre composita ad reliquas febrium species, e. c. variolas, morbillos, febrem biliosam, pneumoniam, hepatitidem aliosque ejus generis morbos, quibus scilicet illa est composita. Sed cum haec tractare a scopo meo alienum foret, lectores remitto ad cel. LAMESMAE librum (l. c. p. 169 - 199.) itemque ad HUXHAMI et SYDENHAMI ea de re scripta celeberrima.

T H E S E S.

- 1) Paralyſin generibus februm adnumerandam eſſe cenſeo.
- 2) Morbi ſic dicti organici parum bene in pathologia generali tractantur.
- 3) Cibi et potus non ſolum nutriendo, ſed etiam irritando in corpus animale agunt.
- 4) Virtus medicamentorum mercurialium in morbis venereis ab Oxygenio illis admifto pendere videtur.
- 5) Reſorbtiſ per cutem non omnino eſt deneganda.
- 6) Carbonicum et Hydrogenium tranſpiratione cutis evacuatur.

- 7) In sudore aqua non a sanguine fecerni,
sed produci videtur.
 - 8) Hydrops et oedema pedum, ex febre in-
termittente superstes, cortice fugatur nec
ab illo excitatur.
 - 9) Medicamenta antiseptica nego.
 - 10) Febris vaforum non genus sed species
est.
 - 11) Haemorrhoides sic dictae ferrosae leucor-
rhoeae adnumerandae sunt.
 - 12) Vermes potius ad generalem quam ad
specialem pathologiam pertinent.
-

WOB

Tica

δειχθεῖς· πᾶσιν, ᾧ Φιλότης, τοῖς προσιούσι σοι
καὶ τὴν σὴν ἐπικουρίαν ζητοῦσι προθύμως πάροσο,
Φιλανθρωπῶς τὰς ἀσθενείας αὐτῶν ἰώμενος, καὶ
ἐκάστῳ τὸ ὑγιαίνειν ὡς θεμις χορηγῶν· ἡμῶν δὲ
δυστάμενος, συνεχῶς τῆς ὁσημέραι ἡμῶν συνουσίας
μέμνησο, ἀνακλητῶτα δὲ Φιλία Φίλει τὸν εἶπε.

DE
DIARRHOEA,

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,

QUAM

CONSENSU

GRATIOSAE FACULTATIS MEDICAE

PRO

CONSEQUENDIS SUMMIS

IN

MEDICINA ET CHIRURGIA

HONORIBUS

ERUDITORUM EXAMINI

SUBMITTIT

AUCTOR

FRIDERICUS WILHELMUS ZAHL,

BEROLINENSIS,

SOCIET. SYDENH. HALENS. SOCIUS.

HALAE,

IN OFFICINA BATHEANA.

